

Asia: VN /5137/2022

Työryhmän lausuntopyyntö valmiuslain varautumisvelvollisuutta koskevasta muistiosta sekä valmiuslain yleisistä kehittämistarpeista

Lausunnonantajan lausunto

Huomionne valmiuslain varautumisvelvollisuutta koskevasta muistiosta

Muistion käsittelemä kokonaisuus jättää täysin huomioimatta kriittisten raaka-aineiden saatavuuden varmistamisen yhteiskunnan pitkäaikaisen varautumisen näkökulmasta. Venäjän Ukrainaan kohdistaman hyökkäyssodan seurauksena maailman geopoliittinen tilanne on muuttunut epävakaaksi. Epävarmassa tilanteessa yhteiskunnan kannalta kriittisten raaka-aineiden huoltovarmuuden turvaaminen poikkeus- ja kriisioloissa on ensisijaisen tärkeää, sekä Euroopan Unionin, että kansallisessa varautumisessa. Seuraavat kaksi hanketta osoittavat aihepiirin tärkeyttä varautumisen kannalta.

1) EU:n raaka-ainealoite (Critical Raw Materials Act, CRMA). Raaka-ainealoitteen tavoitteena on varmistaa Euroopan unionin kriittisten raaka-aineiden saanti varmasti ja vastuullisesti. Aloitteeseen kuuluu vahvistamaan Euroopan kriittisten mineraalien arvoketjua kaikissa vaiheissa kaivostoiminnasta jalostukseen ja kierrätykseen. Tavoitteena on myös tehostaa EU:n valmiuksia markkinariskien tunnistamiseen ja hallintaan. Aloitteeseen kuuluu myös kriittisten raaka-aineiden

kiertotalouden ja vastuullisuuden edistämiseen. Aloitteeseen kuuluu myös kriittisten raaka-aineiden hankintalähteiden monipuolistaminen ja riippuvuuden vähentäminen yksittäisistä maista.

2) Pääministeri Orpon hallitusohjelman mukaisesti laaditaan kansallinen mineraalistrategia, joka valmistuu vuoden 2024 aikana. Maailman epävakaudesta on paljastanut Suomen taloudellisen ja poliittisen riippuvuuden raaka-aineista. Kriittisten raaka-aineiden saatavuus on myös pullonkaula siirryttäessä fossiilisesta puhtaaseen energiajärjestelmään. Mineraalien omavaraisuuden ohella on samalla vahvistettava kaivannaisalan kestävyttä ja kiertotaloutta. Vallitsevissa oloissa mineraalistrategian laatiminen on erittäin ajankohtainen tehtävä.

Edellä mainitun mukaisesti on varsin perusteltua huomioida raaka-aineiden saatavuus merkittävänä osana kansallista varautumista.

Miten arvioisitte voimassa olevan valmiuslain kokonaisuutta ja toimivuutta? Mitä valmiuslaissa tulisi erityisesti kehittää?

Kts. edellä lausuttu.

Onko muita näkökulmia, joita edustamanne taho erityisesti toivoisi otettavan huomioon valmiuslain uudistamista koskevassa työssä?

Kuten muistiossakin mainitaan, nykyiseen turvallisuus- ja toimintaympäristön muutokseen liittyy myös vaikeasti tunnistettavia ilmiöitä, kuten hybridiuhkien korostunut lisääntyminen. Hybridivaikuttamisen keinot voivat olla monitahoisia, samanaikaisia ja vaikeasti hahmotettavia. Tämän vuoksi hybridiuhkien tunnistamisen ja torjumisen merkitystä on korostettava osana varautumista.

Valpola Samu

Perälä Toni

Geologian tutkimuskeskus - Talous- ja toimintajärjestelmä- vastuualue